

recte concludit, creaturarum possibilitatem cognitionem non esse priorem processionibus per se loquendo, quasi creaturarum possibilitum cognitio sit per se requisita ad processionem, ut recte dedit Vasquez contra Cajet. sed ulterius etiam concludit cognitionem earum non esse simpliciter priorem processionibus personarum, sed omnino posterioriorem, tum quia aliunde non suppetit talis prioritas, ut constat ex solutione objectionum in oppositum, tum quia si ex alio capite extrinsecum id deducatur, semper sequitur, Deum in suo esse pendere à creatura, nec esse maioris necessitatis, & indigere creaturis ad sui esse, adeo quod illis sublati, ipse quoque deficeret, si hoc sequatur per se, & per locum intrinsecum, si ve per accidentis, & per locum extrinsecum, parum refert, nam talis dependentia Dei à creatura, aut coexistentia creaturae ad esse Dei aut necessaria connexio cum ea semper imperfectiorem dicitur in Deo, undecumque proveniat. Non sic autem tener illud argumentum aliud, quod addebat ad detegendam fallaciam in nostro: si persone, nisi procederent in divinis, adhuc intelligeretur, creatura procederet à Deo; ergo processionem divinae non sunt priores processionem creaturae, non inquam tenet haec consequentia, ut in nostro, quia licet sit similitudo in inferendo id, quod est per se, non tamen in inferendo id, quod simpliciter est; quamvis enim per se loquendo productio creaturae non praerogatur processionem personarum in Deo, quia creatura non producatur à Deo, quamvis trius est, quasi Trinitas sit per se ratio producendi, sed quatenus unus est, aliunde tamen illam requirit, scilicet ratione identitatis divinarum processionum cum principio per se requiritur ad productionem creaturae nempe cum illa perfectione divina, quae dicitur omnipotentia, quatenusque illa ponatur, effectus enim qui per se requiritur aliquid principium, etiam concomitantem requirit omne realiter identificantem cum illo principio, ut bene advertit S. minus, cit. num. 296.

Secundus modus respondendi est aliorum, qui est concedunt, creaturas posibles non esse aequalis necessitatis cum Deo, adhuc dicunt, quod licet necessitate intrinseca non sit tam necessarium, creaturas esse posibles, quam Deum esse, loquendo tamen de necessitate extrinseca, seu quoad extrinsecam illationem unius ex alio, tam necessarium esse creaturas esse posibles, quam Deum esse, quod sufficit, ut dici possit quod si posibles non essent creaturae, adhuc per locum intrinsecum sequeretur, nec Deum esse, quia sequeretur, cum non esse omnipotentem, aut summè communicativum; ita Lezana d. 9. cit. q. 3. cum aliis Thomistis. Verum isti repugnantia dicunt, scilicet creaturas posibles esse minoris necessitatis, quam Deum, eiusque omnipotentiam, & nihilominus per ablationem possibilitatis creaturarum per locum intrinsecum sequi, nec Deum esse omnipotentem; haec inquam duo pugnant, & unum destruit aliud, quia per necessarium simpliciter hic intelligimus, quod ab intrinseco omnino indefectibile est sublatum quocumque alio, ab ipso essentialiter diverso, quae necessitas his verbis explicatur, impossibile est, hoc non esse, & hoc modo Deus dicitur ens simpliciter necessarium, quia ex natura sua est ens ita actuale, primum, & per essentiam, ut nulla ratione deficiere possit, quocumque positione possibili, vel impossibili facta circa omne aliud à se, ut ait Doct. 1. d. 30. N. creaturae autem posibles sub ratione possibilitatis solum dicuntur necessariae, tanquam entia participata, cum non sint sub ea ratione contingentes, ergo implicat, & repugnat asserere, quod creaturae non sint aequalis necessitatis cum Deo, etiam in statu possibilitatis, & nihilominus ex ablatione possibilitatis earum sequi per locum intrinsecum Deum non esse, vel non omnipotentem; quia sicut necessarium nequit pendere à contingentem, eo quod iam necessarium non esset sub ea ratione, ita nec magis necessarium pendere potest à minus necessario, eo quod sub ea ratione non esset magis necessarium. Respondent aliqui, aliud esse, magis necessarium pendere à minus necessario, aliud vero cum eo necessarium connexionem habere; ex resolutione allata solum secundum deducitur quod minime repugnat, non vero primum; quamvis ergo verum sit, Deum non pendere à creaturis, attamen ratione quorundam attributorum habet necessariam connexionem cum illis, ut possibilibus, & talis est omnipotentia. Contra, quia si hoc appellatur dependentia, si ve connexio semper arguit principale argumentum, quia semper repugnat, magis necessarium talem habere connexionem cum minus necessario, ut illo deficiente, deficiat, quod dicitur magis necessarium, sicut neque necessarium cum contingenti habere nequit necessariam connexionem, aliquando necessarium non esset; Itaque repugnantia huius secundae solutionis in hoc consistit, quia si semel concedatur, magis necessarium posse deficere, deficiente minus necessario, & è contra, planè sequitur, illa duo extrema aequalis esse necessitatis, nihil enim amplius haberent, neque magis indispensabiliter connexa essent, si essent aequalis necessitatis.

teris, quia altero eorum diceret, & reliquum, & è contra perinde, ac foret omnino aequalis necessitatis vel contingentiae; quare si praefati Thomistae concedunt cum Caetano, creaturas posibles esse minoris necessitatis, quam sit omnipotentia, defendere nequeunt, deficientibus creaturis debere quoque ex hypothesi deficere Deum, vel eius omnipotentiam per locum intrinsecum; quare illo semel concesso minus consequenter dicunt, hoc Verbum procedere per se ex cognitione creaturarum possibilem.

Tertius proinde respondendi modus est communis Recentiorum ex Societate, qui ut defendunt, Verbum divinum procedere ex cognitione creaturarum possibilem, concedunt simpliciter, & absolute, creaturas posibles aequalis esse necessitatis cum Deo, eiusque omnipotentia, quia Deus habet necessariam connexionem cum illis, undè sequitur, tam esse necessarium in tali statu possibilitatis, ac Deum ipsum, & illarum possibilitate ablata planè sequi per locum intrinsecum non mansuram hanc Deum, nec eandem omnipotentiam; undè data illa conditionali non foret Verbum existens rationis, & proprietatis, uti nunc est, quia Deus in eo evenit non haberet perfectionem quam nunc habet, quia deficeret illi perfectio intrinseca omnipotentiae, & similiter cognitio Dei esset minus perfecta, & minus perfectum Verbum adaequatum illi cognitioni, quia non representaret omnipotentiam, & essentiam omnipotentiam terminum, qui sunt creaturae posibles; hanc autem ipsi quoque dicunt, non esse proprie dependentiam Dei, & Verbi à creatura quia per hoc in nullo genere cause creaturae dependens, ac recipiunt à Deo, & Verbo, cum per se essentialis quaedam habitudo sit factibiles, est igitur sola essentialis quaedam habitudo seu connexio terminorum, in quantum omnipotentia essentialiter postulat creaturarum possibilitatem, ut terminum sibi essentialiter subiectum, ubi nulla apparet imperfectio, sed potius infinita perfectio potentiae divinae, ita dicitur Suarez lib. 9. de Trin. cap. 6. Amicus, & Arriag. loc. cit. & Patol. dub. 6. num. 53. ubi proinde intrepide concludit, quod si lapis non esset perfectibilis, Deus non esset Deus, qui deest factus intrinseca perfectio factiva lapidis, quam Deus in se nunc realiter habet, qui enim ex hypothesi impossibilis petit, ut lapis v. g. ponatur impossibilis, si bene percipitur, quod petit, evidentiter advertit, esse simul necessarium petere, ut potentia factiva lapidis, vel alterius rei factibilis, quae verè, & realiter est in Deo, non sit in Deo, quis enim quocumque concepti, Deum posse facere lapidem, & tamen lapidem fieri non posse à Deo, sunt igitur hic duo ita connexa, ut si petis, lapidem non esse possibilem fieri à Deo, petas quoque necesse sit, Deum esse potentem facere lapidem, sed potentia creativa lapidis est quaedam realis, & intrinseca perfectio Dei, ergo verè petit, deesse Deo aliquam realem, & intrinsecam perfectionem, & consequenter Deum non esse Deum.

Neque hinc rectè deducitur, Deum indigere creatura possibile ut sit Deus, sed tantum sequitur, Deum non posse esse in se verum Deum, nisi in se habeat omnes perfectiones simpliciter absolute posibles, & habere in se virtutem communicandi esse creaturis indigentibus, quod quidem communicare non potest, nisi sint creaturae indigentes, undè hoc ponit indigentiam in sola creatura, & dependentiam, in Deo autem nullam ponit indigentiam, ac dependentiam, sed potius in infinitam abundantiam sui esse, & eodem profertis modo respondet Amicus d. 26. sec. 4. numero 140. cum enim inquit creaturae posibles supponant intrinsecam perfectionem in Deo, à qua formaliter habent, ut sint posibles, hoc ipso, quod tollitur aliqua creatura possibile, tollitur aliqua perfectio in Deo, quam talis creatura possibile supponebat in Deo, & à qua formaliter denominatur possibile, quare sublatis creaturis possibilem tollitur à Deo perfectio omnipotentiae, artis, & exemplaris, non quidem propter dependentiam huius perfectionum à creaturis, sed propter perfectionem, quam creatura ipse posibles necessario supponunt in Deo. Et haec tota doctrina fundamentum habere videtur in Scoto quod. 3. art. 1. lit. S. ubi addit, Deum habere necessariam connexionem cum creaturis in esse cognitio, & in esse possibili, licet creatura in tali esse non sit necessaria à se, sicuti Deus, & quod necessarium à se licet non nec necessario coexigat aliquid aliud à se in esse reali, bene tamen in esse cognitio, & diminutio, & hoc ex plenitudine sui perfectionis, non autem ex aliqua indigentia. Et hoc tandem est, quod ait Lezana cit. cum aliis Recentioribus hanc necessariam connexionem Dei cum creatura non provenire ex indigentia Dei, aut dependentia ex creaturis possibilem, sed ex summa, & infinita Dei perfectione, quae petit esse omnipotentem, & communicativam sui ad extra, undè provenit possibilitas creaturae, tanquam conditio necessaria, & terminus ipsa consecutus, longior sui in hac tertia solutione referenda, quia hic est frequenter, modus, & probab. defendendi opposit. sent.

Tota haec tertia responsio duobus salis nititur fundamentis, scilicet

Primum est, creaturam esse in statu possibilitatis aequalis necessitatis cum Deo, qui sermo adeo durus est, ut pia aures id audire exhorrescat, quia ut arguebat Doctor 1. d. 30. N. si aliquod ponitur necessarium extra Deum, hoc ponit non potest esse omnimodè dependentia ad primum necessarium, & idèò non esse ex se necessarium, sed ab alio; ergo implicat in terminis, creaturam esse aequalis necessitatis cum Deo, quia necessitas huius est in participata, & necessitas illius est indispensablem participata. Tu quia quis non scéalaliter audiendo ex eo, quod modus, vel forma posibles non esset, futurum non fuisse Deum, vel divinum Verbum, aut certe non cum ea perfectionis plenitudine, cum qua de facto est, & modo Deum esse Deum, & summè perfectum, quia formica, vel simia talis naturae, & figura fieri posibles sunt; Quae enim connexionem cum summa, vel formica, tanquam cum principio secundum esse intelligibile potest habere infinita Dei, vel Verbi divini perfectio; Et quod ait Fasolus pat. 1. qu. 14. art. 5. dub. 3. n. 41. & 42. quod loci hic se remittit, id solum potest scéalaliter a pullis, sicuti refutari disp. 4. in divino intellectu quaest. 1. n. 8. ubi ostendo, hanc doctrinam etiam dogmas scandalizare debere, quatenus ejus explicationem testificando. At concedunt aliqui, ut Lezana loc. cit. ad hoc evitandum absurdum quod si una aut altera creatura non esset possibilem, aut implicaret contradictionem, nihilominus Verbum produceret eodem modo, quod nunc, quia omnipotentia Dei, quamvis petat necessario, quod aliqua creatura sint posibles vagè, ad determinatum non tamen quod illud, aut istud determinat, negat tamè, quod si omnes creaturae essent impossibiles, aut nullae essent posibles, Verbum produceretur, quia ex tali hypothesi per locum intrinsecum sequeretur in Deo non esse omnipotentiam ac proinde non esse Deum, nec consequenter divinum Verbum. Sed quia visum ab hoc Auctore pronuntium verum esse, si semel concedatur, divinam omnipotentiam essentialiter imbibere respectum transcendentalem ad creaturas producibiles, nam talis modo transcendentis cause ad effectum utique actus, & explicari non debet in ordine ad omnes, & singulos in particulari à causa producibiles, itat ut unus ex illis esset impossibilis, causa quod impossibile esset, atque ita aliquoties evitet absurdum in confirmatione illatum; attamen asserendo, quod si omnes creaturae essent impossibiles, Deus quoque impossibile esset, non evitat vim principali argumenti, quod Deus non esset magis necessarius, quam creaturae omnes posibles, quod tamen, & ipse concedere recusat asserens, quoad necessitatem intrinsecam creaturas omnes posibles non esse aequalis necessitatis cum Deo; Tum quia, tam participata est, ac dependens necessitas solius formae posibles, quam totius universitatis creaturarum simul sumptarum, ergo si hac ratione admittit, quod una, vel altera creatura implicante, non ob id deficeret Deus idipsum quoque admittit tenetur, si omnes creaturae simul implicarent.

Neque etiam valet, quod aiebat Amicus, quod sublatis creaturis possibilem tollitur à Deo perfectio omnipotentiae, non propter dependentiam huius perfectionis creaturis, sed propter perfectionem, quam creatura ipse posibles supponunt in Deo necessario. Imò hoc concludit oppositum, quia si creaturae posibles talis supponunt in Deo talem perfectionem, ut veridicum est; ergo talis perfectio praeditur, utique ipsas creaturas posibles, quod enim alteri supponitur, utique illud praeditur aliqua prioritate saltem naturae, & illa praefertim, & quae non convertitur subsistendi contentia; ergo sublatis creaturis possibilem, non necessario tollitur à Deo perfectio omnipotentiae, quia prius non necessario tollitur ex sublatione posterioris, sed è contra. Undè neque etiam valet, quod loc. cit. sub inferebat, sublata qualibet creatura possibili non proceditur Verbum cum omnibus perfectionibus suis de facto processit, non propter sublationem creaturae, sed propter sublationem illius perfectionis divinae, quam talis creatura possibilem per se supponit in Deo. Non inquam valet, tum ob rationem dictam, quia talis perfectio non deficeret in Deo ex sublatione creaturae, si ab hac supponitur in Deo, quia prius non tollitur ad sublationem posterioribus, à quo non dependet; tum quia, si aut, Verbum non proceditur ex illa hypothesi cum tota plenitudine essendi, ut nunc procedit, non propter sublationem creaturae, quia ea non dependet in esse, sed propter sublationem illius divinae perfectionis, eadem ratione asserere debet, ex ablatione creaturae non auferi eam perfectionem in Deo, quia tam necessaria est illa ipsa perfectio divina, & à creatura dependens, ac Verbum ipsi; ergo sicut hac ratione per ipsum non tollitur Verbum propter creaturae sublationem, nec etiam eadem ratione tollitur illa ipsa divina perfectio. Neque etiam suffragatur, quod dicebat Fasolus, hoc minime inferre dependentiam Dei à creatura, cum potius sit essentialis quaedam habitudo seu connexio terminorum, in quantum omnipotentia essentialiter postulat creaturam possibilem ut terminum sibi essentialiter subiectum, undè cum creaturae posibles essentialiter habeant connexionem cum o-

mnipotencia Dei, quae est prior productione Verbi, etiam ipse creaturae prius ratione cognoscuntur, quam producat Verbum Neque inquam, id suffragatur, quia supponit Fasolus, omnipotentiam includere ordinem realem transcendentem ad creaturas posibles, quod falsum esse, mox ostendimus, tum quia falsum est, hanc necessariam connexionem Dei cum creatura non inducere indigentiam, ac dependentiam Dei à creatura, sed potius è contra; nam si ve haec appellatur dependentia, si ve coexistentia, si ve connexio, planè si musca, & qualibet alia creatura habet tantam connexionem cum Deo, ut implicante musca, Deus quoque implicaret, tunc ita necessario Deus muscam ad suam existentiam, & perfectionem illius, quam omnipotentia importat, exigeret, sicut musca Deum exigit, & divina omnipotentiam ad sui possibilitatem; haec autem mutua exigentia arguit quoque mutua dependentiam, & indigentiam in extremis se se invicem exigentibus. Tum quia ea, quae inter se connectuntur, sunt aequè necessaria ratione mutuae connexionis, & exigentiae, sed non est ita necessarium, esse creaturas posibles, sicut Deum esse, aut essentiam Dei, aut Verbum produci, quia ut sepe dictum est, necessitas Dei semper est in participata, & necessitas creaturae participata; ergo si nequent esse aequalis necessitatis, repugnat consequenter, esse inter se necessario connexa, quia talis necessaria connexio mutuae inter se necessario inter sic connexa aequalem necessitatem in eisendo.

Neque talem suffragatur, quod dicebat Lezana cum ceteris recentioribus, hanc necessariam connexionem creaturae possibilem cum Deo non provenire ex indigentia Dei, aut dependentia creaturis possibilem, sed ex summa, & infinita eius perfectione, quae petit esse omnipotentem, & sui communicativam ad extra, undè provenit possibilitas creaturae, tanquam terminus ex ipsa necessario consecutus, Imò hoc ipsum concludit oppositum, ut contra Amicum deducebam, si enim possibilitas creaturae est terminus ex infinita Dei perfectione consecutus, iam fatetur Lezana, infinitam Dei perfectionem, in qua ejus omnipotentia consistit, praecedere creaturarum possibilitatem in aliquo priori naturae signo, & in alio posteriori ad eam confecti creaturae possibilitatem, siquidem consecutio non est, nisi posterioris ad prius, & in hoc sensu utique verè est possibilitatem creaturae non quidem Logice, sed Physicam, & objectivè necessario consequi ad divinam omnipotentiam, ut dixi disp. 3. nu. 17. & hoc etiam est, quod docet Scotus quod. 3. art. 3. ut dixi disp. 4. nu. 6. in tertia enim responsione ad 2. objectionem ibi factam, quae magis approbat, alio modo esse necessarium in illud quod necessario requiritur, & hoc, si ve prexigatur, si ve coexigatur ad esse necessariam à se, & alio modo esse necessariam consecutus, & subdit, hoc tantum secundo modo esse necessariam creaturam in esse cognitio, & possibilem, nam praerogativa dicit quorundam prioritatem, coexistentiam, & similitatem, consecutio verò posterioritatem ad esse Dei praerogativa essentiae, coexigatur personarum; creatura verò in esse cognitio, & possibilem necessario coexigitur, & concomitatur; longe autem major est necessitas illius ut ibi dictum est, quod ad esse Dei requiritur, si ve prexigatur, si ve coexigatur, quam illius, quod necessario consequitur ad esse Dei, qualis est creatura in esse cognitio, vel possibilem, si ve ergo coexigitur Doctor, creaturam in esse possibilem praerogativa, vel coexigi ad esse Dei, vel processionem Verbi, alioquin nec Deus, aut divina persona esset magis necessaria, quam creatura in esse possibilem, sed essent in aequali gradu necessitatis, ut supra deducimus est, & hoc idè docuit 1. d. 39. ad argumenta 4. q. ad 3. Cum tandem dicebat Fasolus, haec invicem esse necessario connexa, lapidem non esse possibilem à Deo fieri, & Deum non esse potentem facere lapidem, & qui unum petit necessario petere aliud; Hoc tantum concludit de omnipotentia formaliter sumpta ut actualiter fundat, vel terminat respectum creaturae posibles, & de mutua denominatione relativa, quae secū fert necessario relativum simul, non autem prohibet de omnipotentia fundamentaliter sumpta, nam in hoc sensu illa duo non sunt necessario connexa, nam Chimera non dicitur impossibilis, eo quod Deus non possit illam producere, & ei potentia deficit ad eam producendam, sed è contra potentia Dei non potest exire in actum circa chimeram, quia ipsi deest potentia passiva ut producat; ergo falsum est in hoc secundo sensu, quod quia petit lapidem v. g. esse impossibile ex hypothesi, si simul necessario petat, ut potentia factiva lapidis, quae verè, & realiter est in Deo, non sit in Deo, ut ad hoc idem argumentum dixi disp. 2. quest. 1. nu. 10. Dices, ergo idè Deus potest aliquid facere, quia illud in se possibile est fieri; at hoc est falsum, quia res potius è contra se habet, quod possibilitas creaturae provenit ex omnipotentia Dei, & non è contra, tum quia tunc omnipotentia Dei esset veluti conditionalis, & hypothetica, hoc est, quod possit facere possibile ex hypothesi, quod fuerit possibile, & sic villosus conditionis esset, quam potentia factiva, quae est in creaturis, siquidè haec non est conditionata, sed absoluta habens determinatam materiam, & objectum; undè omnipotentia Dei accipienda est ab-

soluere, id est, quod talis natura sit, quod inferat, & per se absolute, & necessario possibilis, & factibilia, ad que se extendat. Resp. distinguendum esse de possibilitate logica & physica, seu objectiva; loquendo de prima verum est, aliquid posse Deum facere, quia illud in se possibile est fieri, nam hanc logicam possibilitatem non habent ex divina omnipotentia, sed ex se ipsis in genere causa formalis, & principiatiue ab intellectu diuino, ut dixi disp. 3. Met. quest. 1. art. 3. at loquendo de secunda verum est possibilitatem creaturæ ex omnipotentia Dei prouenire; & sic omnipotentia Dei dici potest condicionalis; & hypothetica, si confertur cum possibilitate rerum logica, nam imponit res sic possibilis, & potest quodlibet facere, si in se non repugnet; si vero confertur cum possibilitate physica, & objectiva, tunc utique est absoluta, & talis naturæ, quod inferat, & petit absolute, & necessario possibilis, & factibilia, ad que se extendat; sed rursus ex hoc deducitur, prius concipi debere hanc perfectionem in Deo, quam res possibilis, nam si ipsa absolute inferat eorum possibilitatem, & facit illas possibilis, ergo iam eam præcedere in aliquo signo concipi debet in Deo, & in alio signo res subsequi in statu possibilitatis, quia inferens est prius illato, saltem prioritate naturæ.

94 Alterum illius tertii responsonis fundamentum, quod necessarium habet connexionem cum primo iam everso, est, omnipotentiam in Deo dicere relationem transcendentalem ad creaturas possibilis, arque ab illis essentialiter, ut termino pendere sicut uniuersaliter qualibet relatio a suo termino dependet; quod quidem fundamentum connexionem habet cum primo iam everso n. 1. quod creatura in statu possibilitatis equalis necessitatibus cum Deo, quia eum relatiua sunt simul natura, ac inuicem necessario connexa, & posita se ponant, ac precepta se permutant, planè sunt equalis necessitatibus; ergo si Deus, ut omnipotens correlatiue se habet cum creatura, ut possibilis, consequens est, ut sint equalis necessitatibus, at iam ostendimus, Deum, & creaturam in puro statu possibilitatis, ergo Dei ad creaturam neque dari relatio realis etiam transcendentalis, ut hac eadem ratione probatum est disp. 8. Log. quest. 5. art. 1. n. 65. ubi proinde n. 66. statim omni potentiam, & omniscientiam non esse perfectiones relatiuas secundum esse, ita essentialiter includunt ordinem transcendentalem ad creaturas, sed esse perfectiones relatiuas tantum secundum dici, quæ de principali significato aliquod absolute importat connotando creaturas possibilis, non ob aliquem respectum realem, quem fundent ad illas sed ob dependentiam essentiali creaturam ad Deo, ut a primo eque quemadmodum etiam de omniscientia disputamus disp. 3. quest. 1. n. 9. & 10. ubi etiam quibusdam Facoli objectionibus occurrimus; Ex quo deducitur, quod si possibilis non essent creature, adhuc esset in Deo potentia, & æque perfecta, ac infinita, ac modo est, quia est tunc non vendicatur sibi denominatiue, respectuque potentie; cum talis relatiua denominatio, sub tali termino possibilitatis subsistere nequeat, haberet tamen omnem realem perfectionem, quam nunc habet, cum ille respectus sit rationis tantum; illa ergo perfectio, quæ sibi vendicatur denominatiue, respectuque potentie, fundamentali ter respectu, & secundum omnem id, quod a parte rei importat, absoluta est, non respectiua, ut docet Scotus 1. d. 30. quest. 2. §. ad argumen. 2. quest. 1. & d. 35. 36. & 43. & est principium creaturæ per suam rationem absolutam, ac omnino a creatura independentem, etiam ut termino respectus; neque enim per ordinem ad creaturam quasi per ordinem ad obiectum specificatur diuina omnipotentia, sed ex sua infinita perfectione hoc sibi vendicatur, quod supposita obiecti alicuius possibilitate, & factibilitate, mox intelligatur Dei potentia ad illud se habere, tanquam factiua illius.

95 Hinc igitur declaratur, quomodo esse possit, quod Dei omnipotentia sit prior productione diuinarum personarum, cum essentialia ad intrâ præcedat notionalia, nec tamen creaturæ possibilis prius ratione cognoscatur, quam diuina persona producantur; etiam in aliquo priori naturæ signo imaginanda est in Deo illa perfectio, quæ sortitur denominationem, respectuque potentie, ex sua infinitate veluti capax omnis terminationis possibilis in suo ordine, sed pro tali signo nõdum ad aliquid extraneum terminata, sed absolute perfectio facta sua infinitate, ac entitate, quatenus est hæc infinita voluntas, quocumque alio extraneo per possibile, vel impossibile sublato; in posteriori vero naturæ signo completis diuinis productionibus imaginanda est possibilitas creaturæ, & quia terminati ad illam, ut principium productiuum ejus nullam involuit imperfectionem, iam eo ipso, quod creatura ipsa possibilis est, intelligitur perfectio diuina terminati ad illam absque alicujus perfectionis accessu, eum in infinito nihil perfectionis accedere queat; quod declarari potest exemplo ipsius diuini intellectus, vel omniscientia, nam intellectus diuinus, vel ejus cognitio, quæ unicum, & simplicissimum actum importat, respectu cuiuscumque intelligi-

bilis, in primo naturæ signo intelligitur ratione suæ infinitatis capax terminationis ad quocumque intelligibile, quæ tamen in eo primo signo in ea omnia obiecta actu tendere non intelligitur; quia saltem non ad creaturam actualem, ut concedunt ex Adversariis quæ plures, nobiscum in prima parte assertionis convenientes, dum concedunt, Verbum non produci ex scientia visionis, seu libera; Deinde vero in posteriori naturæ signo cum per decretum diuine voluntatis determinata est futurius ad existendum, & nõ existendum terminati ad illam partem, etiamque distinctè cognoscere absque alicujus perfectionis accessu; sic igitur in proposito quoque concipienda est perfectio illa in Deo, quæ habet rationem omnipotentia, quod prius natura, quam terminati intelligitur, atque referri ad possibilem creaturam, sua absoluta ratione sit talis, quod si sit possibilis creatura, possit ad eam referri, & terminari, ut principium ejus, & quod in eo primo signo talis actualis tendentia, vel relatio ad creaturam possibilem, ut sic maneat veluti suspensa usque ad secundum naturæ signum, ut explicauit Smiling, quest. 5. citat. in fine, quæ doctrina deducitur ex Scoto 2. d. 1. quest. 1. in resolutione questionis, ubi docet; tunc in ordine ad intrâ, tunc in ordine ad extra duo esse assignanda naturæ signa, in quorum primo intelligitur complexus totus ordo productionum diuinarum personarum ad intrâ; & in secundo intelligitur totus ordo creaturam completus in mente diuina ad extrâ secundum esse, quod ab æterno acceperunt, si uè ideatum, si uè cognitum, si uè possibile, aut diminutum, ut loquitur Doctor.

96 Facilius dub. 6. cit. num. 55. videns, valdè durum esse, quod ipse cum aliis concedit argumento Scotico pressis, creaturas scilicet tanta necessitate esse possibilis, quæta necessitate Deus actu existit, & esse omnipotens, & quanta necessitate produciatur Verbum, subiungit ad id cohonellandum, quod hæc equalis necessitas quocumque non est in eodem essendi genere, sed in Deo est necessitas in genere perfectio essendi potentia, id est fit cum magna iniquitate, quia in Deo est necesse essendi cum omnimoda dependentia ad Deo; omnipossibile enim essentialiter coexistit omnipotentiam, tanquam causam, quæ recipiat esse, contra vero actualis omnipotentia essentialiter etiam coexistit omnipossibilitati, tanquam effectum, cui det esse; unde conclusit, invalidè nos contra ipsos arguere, & exclaimare, quæsi creaturis tribuant eandem essendi necessitatem, quam habet Deus ipse, cum eorum sententia longe alia sit, scilicet creaturas habere tantam necessitatem in esse possibilis, quætam habet Deus in esse actuali, cum hoc esse actuale diuinum, necque in re neque in intellectu redè cõcipiente, dari possit absque esse possibili creaturam. Falsum tamen est, nos esse tribuere, quod Deum, & creaturam faciant omnino æquales in necessitate essendi, sed eis adscribimus, quod creaturam in statu possibilitatis, dicant, esse equalis necessitatibus cum Deo in actu actualitatis, & adhuc in hoc sensu dicimus, id adferri non posse, absque duritie, & absurditate, quia si creaturæ non essent possibilis, adhuc Deus actualiter existeret, ergo nec in statu possibilitatis præcisè considerata sunt equalis necessitatibus cum Deo in actu actualitatis; Tunc quia si necessitas possibilitatis creaturam est cum omnimoda dependentia ad Deo, & necessitas actualitatis in Deo cum omnimoda independentia ad creaturas, iam manifestè sequitur, in nullo sensu dici posse equalis necessitatibus, neque in rigore dici posse, quod diuina omnipotentia essentialiter coexistit omnipossibilitati, quam effectum, cui det esse, quia mutua duorum coexistentia dici rectè procam amborum dependentiam; Tunc quæ, quod hæc duo inter se comparantur in ratione cause, & effectus, quomvis aliquo modo saluet, quoad entitates absolutas non esse inter illa mutua dependentiam, sed illam tantum entitatem dependere, quæ habet rationem effectus, & causati, tamen si amba illæ entitates formaliter considerentur, ut includunt mutuas relationes transcendentales omnipotentis, & possibilis, ita planè mutuo inter se dependent, sicut unum relatiuum in tali esse a suo correlatiuo dependet, & è contra, si uè hæc mutua dependentia explicetur nomine coexistentie, si uè necessitate connexionis, vel alio modo, Tunc quia inter causam, & effectum, nec totaliter, nec primò esse ordo inter creaturam, sed est primò inter absoluta, quatenus ad absolutum in causa sequitur immediate absolute in effectu, ut ait Doctor 2. d. 1. quest. 2. quem deinde absolute in effectu, ordo relationis inter ipsa, & stans in primo ordine, intellecto primo, & absolute esse cause non est opus, intelligi esse effectum, & sic non sunt simul secundum subsistentiæ consequentiam, & ratione secundum ordinem, qui est inter correlatiua, ut sic, sunt omnino simul, & natura, & naturali intelligentia, ad quod si est causa in actu, erit effectus in actu; si est causa in potentia, erit quoque effectus in potentia, seu causabile; ergo si

tales relationes transcendentales utrinque sunt reales, ut Facilius admittit, etiam inter Deum, & creaturam in ratione omnipotentis, & omnipossibilis, planè vitari non potest, quia quantum ad tale esse relatiuum ambo extrema sint æque necessaria, & mutuo ab inuicem dependentia, & se se necessario coexistentia.

97 Alii tamen Recentiores, quamvis tertiam illam responsonem sub n. 90. amplectantur, & concedant creaturam esse equalis necessitatibus in statu possibilitatis cum Deo in statu actualitatis, adhuc tamen inficiantur, in Deo esse realem ordinem, & respectum transcendentalem ad creaturas possibilis, cum omnis ordo, & respectus realis aliquid importet dependentiam, præsertim quando talis ordo est ad terminum diuersæ naturæ; addunt tamen, quod est Deus, ac quelibet ejus diuina perfectio sit absoluta ab omni ordine reali ad creaturas, non tamen hilitatis, idque non ob imperfectionem, aut dependentiam ipsius ad creaturas, sed ob suam iam plenitudinem essendi, & dependentiam creaturam ab ipsa, Amicus disp. 26. cit. n. 139 & 140. & q. 3. cit. ad 2. Hæc tamen quasi in puris verbis consistit, quando quidem non potest intelligi connexio unius cum alio sine relatione, imò ipsa connexio non est, nisi quedam relatio inter duo, vel in esse, vel in intelligi, quæ dicitur naturalis Deo, quæ, cum nulli modo ad creaturas dependeat, non potest ad illas realiter referri, addit deinde, etiam in nostro casu hanc connexionem inter omnipotentiam, & creaturas possibilis non esse sine aliqua relatione reali, non quidem omnipotentia ad creaturas, sed creaturam ad omnipotentiam, Contra, quæ ex hoc, quod Deus a creaturis sit independentis, non tantum inferitur, quod relatione reali nequeat ad eas referri, sed etiam quod quæ, & necessaria per se connexionem non habeat, quia ea que inter se necessario connectuntur, sunt æque necessaria, & mutuo inter se dependent ratione talis connexionis; Et quod aiebat Amicus, hanc connexionem ex parte Dei non prouenire ex imperfectione, & dependentia ad creaturas, sed ex plenitudine perfectionis, & dependentia a creaturam ab ipso; hoc nihil est, & pura verba sunt, quoniam si ambo illa extrema se se inuicem coexistunt ratione talis connexionis, erit mutua indigentia utriusque; & mutua dependentia, tum quia si possibilis creatura non prouenit ex plenitudine diuine perfectionis hoc erit per quamdam necessitatem sequalem, ut dictum est supra n. 93. ex Scoto quod 8. S. at hinc inferre non licet talem necessitatem connexionem inter Deum, & creaturam qualem Adversarij præterunt, ut possibilis creaturam præxigatur, & vel cogatur ad Verbi productionem, sed tantum per necessitatem sequalem, in quo sensu admittamur necessaria connexionem omnipotentis Dei cum creaturis possibilibus, rectè non inferitur, cognitionem possibilium Verbi productionem præcedere, sed potius omnino subsequi; Et hoc idem ostendit, quod addebat Lezana, hæc connexionem explicari debere per relationem transcendentalem dependentiam ex parte creaturæ possibilis, & per solam terminationem ex parte omnipotentia hoc in ipso fatetur, quod nos supra diximus n. 94. & 95. diuinam omnipotentiam a parte rei dicere perfectionem absolutam in Deo, atque idem in aliquo priori naturæ signo bene concipi posse, priusquam terminatè intelligatur dependentiam creaturam possibilium in ratione cause, & principij.

98 Quartus tandem euaðendi modus est Ariægoi disp. 52. n. 28. ubi non contentus tertia solutione data, quam omnino approbat, addit argumentum dissolui ex ipsis nostris principiis, sicut enim in sententia nostra, licet essentia diuina sit omnino independentes ad creaturis possibilibus, tamen de facto quando illæ sunt possibilis nulla facta mutatione in essentia quoad entitatem, sed solum quoad denominationem, essentia diuina verè, & realiter illas cognoscit, & potest producere, etiam idem non sicut in Verbo, scilicet illud esse quoad entitatem omnino independentes ad creaturis possibilibus, quoad denominationem tamen verè, & realiter de facto ex cognitione illarum producit, easque representare per modum Verbi; quod si in Deo sola denominatio potentis nulla addita intrinseca entitate constituit Deum realiter productiuum, & cognoscituum creaturam, cur eadem denominatio non constituit Deum productiuum Verbi, licet quoad entitatem omnino sit absolutus a creaturis Verum, in hac infantia ex nostris principiis quædam nobis adscribit, quæ non asserimus, & forte neque assentur à Vasquez, contra quem ibi agit; Quamvis enim dicamus, Deum denominatiue terminati ad creaturam, ac omniscientem per solam terminationem eiusdem simplicissimi actus diuini intellectus, & facta mutatione quoad entitatem, non tamen dicimus, hanc mutua denominationem constitutere Deum realiter productiuum, & cognoscituum creaturam; imò realiter talis constituitur per absolutas perfectiones, quas in ipso importat qua-

99 nipotentia, & omni scientia fundamentaliter inspectæ, & solum formaliter, & denominatiue constitutur talis per terminationem ad creaturas, quæ ipsi nihil addit a parte rei; Cum verò hinc deducitur, pari modo dici posse de Verbo, quod quoad entitatem sit a creaturis possibilibus independentis, quoad denominationem tamen verè, & realiter ex cognitione illarum producat, easque representet per modum Verbi; quæ paritate hoc deducatur non videt; nam essentia diuina (ut ejus modo loquendi utar) bene terminari potest ad creaturas, ut intelligibiles, ut possibilis, absque ulla ab eis dependentia, quia hæc terminatio sit absque ulla relatione intermedia, & aduentu essentia in posteriori signo naturæ, in quo comparatur ad extrâ ad obiecta secundaria; at si Verbum procedit ex cognitione creaturam possibilium, sicut ex per se principio secundum esse intelligibile, quod habeant in memoria, & in intellectu Patris in actu primo, sicque necesse sit, in quodam priori rationis concipi a nobis creaturas possibilis in intellectu Patris, secundum esse intelligibile, antequam sit Verbum productum; planè id contingere nequit sine vera, ac propria dependentia, quia tunc creaturæ prius conciperetur esse possibilis, quam Verbum productum, & secundum tale esse dicerentur pertinere ad memoriam secundam Patris, tanquam Verbi principium saltem secundum esse intelligibile; aut ergo non satis capio, quid sibi velit Ariægo, ac certe assumpta paritas non valet.

ARTICULUS QUINTUS.

Asserum sententia nostra fundatum.

Aliud fundamentum nostræ sententiæ jecit Doctor loc. cit. non minoris momenti, deducum ex ordine primarij, & secundarij obiecti, ex quo sic arguit, prius est ratione nostra cum fundamento in te, quod si Pater æternus producat Verbum, quam quod cognoscatur creaturas possibilis; ergo Verbum non procedit ex cognitione creaturam, nec illa supponitur eius productioni; consequenter patet, & probatur antecedes, Pater æternus prius natura cognoscit essentiam diuinam cum omnibus quæ in ea inueniuntur ex natura rei, & per idcirco, ut attributa, relationes, quæ sunt creaturas possibilis, quæ in ea continentur eminenter tantum, & virtualiter, cum prius cognoscatur obiectum primarium, quæ secundarium; sed in eo priori, in quo Patris cognitio intelligitur sic terminata ad effectum præcisè, velut ad obiectum primarium, illa cognitio est simpliciter infinita; ergo illa sufficit dicatur Verbum ex perfectissima cognitione produci diuine essentia; imò si Verbum proprie dicatur produci per cognitionem, tanquam per principium, quæ, vel tanquam per actionem productiuam, ut continentur Adversarij, adhuc ea cognitio erit secunda, & productiua Verbi; quia est infinita, & perfectissima. Conf. quoniam ut arguit Doctor, quod 14. ar. 2. prior naturaliter est motio ad primū obiectum, & ad terminum simpliciter infinitum, quam ad secundum obiectum, & terminum finitum; sed motio ad productionem Verbi, est ad primū obiectum simpliciter infinitum, motio ad cognitionem possibilium est ad terminū finitum; ergo motio ad productionem Verbi præcedit cognitionem creaturam possibilium; major probatur, quia infinitum simpliciter non potest præxigere finitum, & primū obiectum nec præxiguntur coexistit secundarij, alioquin id secundarij non esset; ergo prius essentia cum omnibus ex natura rei in ipsa reperit est præcisè intellectui diuino, quam creatura; probatur minor, quia relationes ea ratione, quæ sunt in diuina essentia ex natura rei, sicut at tributa dicuntur spectare ad primarium obiectum diuini intellectus.

Respondet Suarez e. 6. cit. quod licet essentia sit primarium obiectum diuini intellectus, & ratio cognoscendi creaturas, ut obiecta secundaria, nihilominus cum diuino intellectu nequeat comprehendere diuinam essentia cognoscere, nisi etiam cognoscatur creaturas in ea eminenter contentas, consequenter nequit pro aliquo signo cognitionis Patris ad diuinam essentiam terminari, quin in eodè ad creaturas possibilis, quocumque terminari, ut autem diuine essentia cognitio sit infinita, & perfectissima, debet esse comprehensivè, sic patet ad Conf. inquit, maiore esse veram, cum motio ad terminum primarij non sit cum perfecta comprehensione obiecti motiui. Hæc tamen responso nititur falso principio de natura comprehensionis, quod, scilicet ad comprehensionem alicuius obiecti requiritur cognitio etiam eorū, quæ in ipso continentur virtualiter, & eminenter, quoad quod idem fuisse, quod attingat tunc solum, quæ in eo continentur formaliter, & ex natura rei modo declarato disp. 6. de anima quest. 12. n. numer. 344. Tunc quia cognitio essentia præcisè creaturas, & possibilis perfectissima est, si cognoscatur, quantum cognoscibilis est cum suis attributis, & relationibus, quia creatura nihil intensivè addit supra perfectionem intensivam diuine essentia; ergo in eo priori illa cognitio, ut sic ad essentiam terminata, est perfectissima, & infinita, quæ attingit

objectum infinita intelligibilitate, quantum intelligibile est; ergo ut dicitur est comprehensiva cognitio. Dices, ad comprehensionem non tantum requiritur intentionem cognitionis, sed etiam extensionem ad omne id, quod virtualiter, & eminenter continetur in objecto. Hoc est falsum, ut dixi, nisi sufficiat extensio cognitionis ad omne id, quod ex natura rei formaliter in objecto continetur; tunc quia hoc ipsum etiam fatetur tenetur. Adversarij cum quibus nunc agimus, quandoquidem concedunt, Verbum non produci ex cognitione futurorum, sed tantum possibilem, & nihilominus dicunt, produci ex cognitione divina essentia comprehendens; ergo falsum est, ad comprehensionem objecti debere attingi quatenus in ipso virtualiter, ac eminenter continentur. Dices, id sicut esse ratione, quia futura sunt objecta contingencia non vero possibilis. Contra, hoc non est ad rem, nam nostra instantia urget, opus non esse, ad cognitionem comprehensionem objecti attingere quatenus in ea virtualiter continetur; sicut ergo non tollit, nec impedit comprehensionem essentia, quod non attingatur in ea effectus contingenter futuri, ita neque impedit, si non attingatur, ut possibile. Sed ait Suarez, n. 15, non esse simile de scientia visionis, & simplicis intelligentie, quia hec aliquam perfectionem dicit in Deo, non autem illa, quod ideo divina cognitio quamdiu non intelligitur ad res posibles terminata non confertur comprehensioni, scientia vero visionis non confertur nova cognitio, & ad priori objectiva distincta, sed potius est eadem cognitio, & circa idem objectum, sed magis extensa, quia ubi prius attingebatur, ut simpliciter possibile, & dicebatur scientia simplicis intelligentie, postea decessit divine voluntatis attingitur ulterius, ut futuri, & dicitur scientia visionis, unde diversitas non attenditur penes distinctionem objectorum, sed penes diversam modum cognoscendi idem objectum, prius precise sub ratione possibili, deinde vero sub ratione etiam futuri. Hinc ait Amicus n. 143, cognitionem futurorum nihil exprimeret, quod non exprimat cognitio ipsa possibilem, at non quicquid exprimit cognitio essentia exprimit cognitio creaturatum possibilis, siquidem cognitio essentia exprimit creaturatum possibilem, siquidem esse creaturatum participatum uniuscuiusque, quod ex exprimit cognitio ipsa creaturatum possibilem, & adeo cognitio possibilem addit novam aliquid expressionem supra expressionem essentia, & per consequens perfectionem supra perfectionem possibilem, quia quicquid est futurum prius fuit possibile; Ex quo tandem concludit Fafolus dub. 7. n. 66, quod Dei cognitio, si spectetur precise, ut terminata ad seipsum, dici non potest cognitio Dei, & perfectissima, quantum ad objectum, quod non potest imperfectiori modo cognosci, quam si ita videatur, ut in eo viso nulla appareat creatura; Quando vero possibilis transeunt de esse possibili ad esse actuale per liberum, & aeternum Dei decretum, sicut ex hoc transit, & decreto nulla perfectio Deo intrinsece additur, ita nec ex visionis scientia, quae haec omnia consequitur aliquid perfectionis intelligitur Deo accrescere, sed solum praecedens infinita illa perfectio scientia simplicis intelligentie possibilem in Deo visum intelligitur, quasi extendi per solam extrinsecam terminationem ad futura, cum igitur scientia possibilem in Deo sit intrinsece perfectior, quam scientia solus scientia, non vero scientia futurorum, ac visionis, hinc est, quod illa dicitur pertinere ad comprehensionem divinae essentiae, & praesupponi generationi Verbi, non autem ista.

Hic dicitur de Reventori de notitia comprehensiva divinae essentiae, & discernere, quod ponunt inter scientia visionis, ac simplicis intelligentie in multis deficit; Primo falsum est, notitia precise spectata, prout terminatur ad divinam essentiam cum omnibus perfectionibus, in ea ex natura rei reperitis, ta absoluta, quam relativis, perfectissimam non esse in genere cognitionis, quia Deus quoad intellectum perfecte beatificatur in cognitione suae essentiae, absque creaturatum cognitione, ut ait Aug. 8. conf. Beatus est, qui te, & illam vult, scilicet creaturas, sed non beatur propter illa; ergo divine essentiae cognitio ipsam precise terminata perfectissima est, adeo major, & perfectior intentione excogitati non possit, unde quando ad creaturas ulterius protrahitur, non est major, nisi extensivè, sicuti etiam aggregatur ex Deo, & creatura non est quod perfectus ipso Deo, nisi extensivè, ut docuit Doctor p. d. 3. q. 1. n. 1. Secundo falsum est, actuali scientia rerum possibilem addere realem perfectionem supra perfectionem ejusdem scientia, prout est Dei, seu prout precise ad divinam essentiam terminatur, oppositum enim ex parte deducitur ex Aug. citato, cum ut ne addat solum respectum rationis, seu terminationem ad creaturas, sicut omnes dicitur de scientia visionis creaturatum futurorum ita conceptis verbis docet Doct. p. d. 3. q. 1. ad argumentum 4. q. ad 3. dicit quod nulla perfectio simpliciter in Deo dependet a creatura, nec etiam necessitas simpliciter coexistit creaturatum in quocunque esse, & ideo Deu scire B. prout intelligitur, non tantum scire absolute sed etiam prout transit super ipsum B. non est perfectio simpliciter, sed

perfectio simpliciter, cu addito, quod necessario concomitatur perfectionem simpliciter, sicut igitur scientia simplicis intelligentie, & visionis in Deo non distinguimus, tanquam diversas perfectiones, sed solum per respectu rationis, qui nostro modo intelligendi confurgit in illa scientia, quae etiam simplicis intelligentie, eo ipso quod objectum ejus futurum est, & comparato illo respectu iam est scientia visionis sine ulla additione reali; ita pariter possumus, ac debemus in quodam priori natura signo divinam scientiam concipere, ut terminatam ad suam essentiam divinam, ut objectum primum, & rem omnino absolutam cum omnibus perfectionibus, tam absolutis, quam relativis in ea ex natura rei existentibus, & in hoc solo consistere perfectionem realem simpliciter divinae scientiae, & ad comprehensionem illius objecti, non indigere cognitione alicujus rei extra se; deinde in posteriori signo naturae, in quo creatura intelligitur, habere esse possibile formaliter, ex sua infinita perfectione habere vim necessario representandi illas ac proinde in ipsa confurgere respectum rationis ad tale objectum, per quem respectum, vel potius terminationem ad tale objectum constituitur in esse scientiae creaturatum, sine ulla additione reali, ut accretio perfectionis divinae scientiae, ut Vasq. notavit c. 4. cit. n. 15.

Rursus falsum est, quod dicebatur, scientia simplicis intelligentie, & visionis versari circa idem omnino objectum; quavis enim id concedi possit de eodem objecto materialiter, tamen tamen est, circa illud versari sub diversis rationibus formalibus; etenim scientia simplicis intelligentie versatur circa illud v. g. circa mundum, quatenus possibilem; scientia vero visionis circa eundem, quatenus futurum, & ideo illa dicitur scientia naturalis, ac necessaria quia versatur circa objectum formale necessarium, ista vero dicitur libera, quia versatur circa objectum contingens non ergo absolute dici potest, illas scientias esse ejusdem omnino rei, & objecti; Ex quo etiam sequitur, falsum esse, quod dicebat Amicus, cognitionem futurorum nihil exprimeret, quod non exprimeret cognitio ipsa possibilem, nam futurio, & determinatio ad existendum est, quod a possibilitate distincta, ac illi superadditum, quod per scientiam naturalem non exprimeretur, & exprimitur per liberam, quavis autem verum sit, cognitionem possibilem novam aliquid expressionem addere supra, & perfectionem essentiae, hinc tamen non sequitur, aliquam accrescere perfectionem divine scientie, quoniam, ut sepe dictum, aggregatum ex Deo, & creaturis non est quod interdiversis perfectis, quam solus Deus, sed tantum extensivè, & ratio est, quia quicquid perfectionis in creatura reperitur, hoc totum eminentiori modo continetur in Deo, Denique ex tota praecedenti doctrina constat, falsum quoque, esse, quod Fafolus tandem deducebat, cognitionem Dei precise spectatam, ut ad seipsum terminatur, non posse dici cognitionem Dei perfectissimam, quantum ad objectum; & scientiam possibilem addere perfectionem Deo, licet non scientiam visionis, ac proinde illam ad comprehensionem Dei pertinere, & ac Verbi divini generationem.

Respondeo, proinde secundo Fafolus, quod esse divina cognitio, ut terminata ad Deum precise, non ut terminata ad creaturas, importet realem perfectionem, tamen satis est, quod ut terminata actu formaliter ad creaturas sit omnino necessaria, ita implicet contradictionem, Deum perfecte seipsum cognoscere, & ignorare creaturas; ex hac enim necessitate essentiali, ut divina cognitio simpliciter, & absolute terminetur ad creaturas, eas verè ac realiter intelligendo, & representando, quicquid tandem sit, aut addat ista terminatio sufficienter oritur, ut negari non possit, Verbum se procedere ex cognitione divina, prout est creaturatum. At neque hec responsio satisfacit, quia ut saepius dictum est ex Scoto p. dist. 39. x. & quod. 8. Salius est ad esse Dei, & ejusdemque suae perfectionis simpliciter, ac ad Verbi generationem, praerogative cognitionem possibilem, ut necessario coexistit; aliud autem talem perfectionem simpliciter necessario coexistit, & comitari ex plenitudine, & exuberantia ejusdem perfectionis; si cognitio creaturatum possibilem in Deo esset primo, vel secundo modo necessaria, praerogative fecisset, vel saltem coexistivè, utique; sequeretur, Verbum se per produci ex cognitione possibilem, aut saltem hac ex productioni praesupponi, sed falsum est, illo ex illa duobus modis scientia possibilem esse necessariam in Deo, esse enim necessaria duntaxat per modum naturalis sequela, quatenus ad perfectionem simpliciter, quam importat divina scientia, necessario consequitur, quod sit talis objectum; Imò si ex necessitate cognitionis possibilem in Deo intendit deducere prioritatem ejus ad Verbi generationem, potius oppositum deberet deducere, quia major est necessitas generationis divini Verbi, quam sit necessaria terditia divinae cognitionis in res posibles; etenim, supra dicebamus, si res posibles impliciter ex hypothesis, adhuc divinum Verbum, in divina natura subsisteret; sicut ergo scientiam futurorum, quae est de objecto contingenti, non praepouit generationi Verbi, quia necessarium in suo esse nec praerogative, nec coexistit contingens; alioquin necessarium non esset; ita quoque servata proportione idè dicere debet de scientia possibilem, quavis enim

hoc objectum sit necessarium, non tamen tanta necessitate, quanta est Verbum, ita vero repugnat, summe necessarium pendere in suo esse a minus necessario; sicut ad contingenti, proportione servata. Dices, non ex sola necessitate praerogative notitiam possibilem ad Verbi generationem, sed etiam ex perfectione, quam importat in Deo, quae adeo necessaria est in Deo, quod si supposita rerum possibilitate, non illas intelligeret; Deus non esset, nec ejus cognitio perfectissima. Contra, nam praerogative quod sic rursus recurrit ad aliam responsionem, adhuc instantia retorquetur in scientia visionis, si supposita rerum futurione, Deus futura non intelligeret, utique Deus non esset, nec ejus cognitio infinita; ergo tam scientia visionis in suo genere est perfectio maxima in Deo, quam scientia possibilem in suo, quae ideo utraq; poni debet, spectare ad cognitionem Dei comprehendendam, & utramque ad generationem Verbi praerogative vel coexistit ad instantiam autem in se dicendum est ex Scoto, p. d. 39. x. cognitio est lapidum, sive ut possibilem, sive ut futurum, non dicere perfectionem in Deo, ratione ipsius tendentis, vel formalis representationis, cum haec nihil reale a parte rei superaddat actu absolute divini intellectus, sed tantum fundamentaliter, quatenus actus ille abstrahit ex sua infinitate in genere cognitionis habet, ut exprimat, & attingat quodlibet intelligibile in genere suo, nempe possibilem eo ipso, quod possibilem sunt, & futura, cum primum sunt futura ex decretis divinae voluntatis.

Alii proinde Thom. gratias concedunt, etiam scientia visionis pertinere ad comprehensionem, & esse de ratione infinite cognitionis divinae, ut attingat omne verum, etiam complexum de actuali esse creaturae, & talis infinita perfectio competit divino intellectui quoad entitatem actus intelligentis prius natura, quam persona procedant, non tamen ei coexistit pro illo signo quoad omnem terminationem actus intelligentis; neque hoc est; inquit, contra rationem, perfectionemque comprehendivè notitia, quod non pro quocunque signo terminatur ad omne cognoscibile, imò id requirit perfectio ejus, cum non possit aliter terminari ad res, quae non sunt, sed prout verum sunt, unde cum complexus de actuali esse creatura nondum intelligatur esse vera pro illo naturae signo, quod coexistit ordine processionalis ad intra, quia talis veritas pendet ex decretis divine voluntatis, quae non intelligitur esse in Deo, donec Filius, & Spiritus Sanctus sint producti; non potest pro illo signo ad illud verum terminari comprehensiva Dei cognitio, non quidem ex defectu sui, sed ex defectu objecti, quod nondum intelligatur habere rationem veri & representabilis, unde non ob id etiam in eo signo designari debet ratio comprehendivè cognitionis, & infinite, quia tunc habet vim representandi omne objectum pro eo signo representabile, ac etiam vim representandi quicquid sit offerret representabile pro alio posteriori signo. Fateor, hanc doctrinam de comprehensionis, & infinite Dei cognitione rationabiliter esse, acque ita discutendum esse ab illis, qui ad notitiam comprehensionem objecti possunt, ut attingatur in eo non solum, quae in ipso ex natura rei formaliter reperitur, sed etiam virtualiter, & eminenter; Ceterum ex hac responsione statim tunc fundamentum praecipuum opinionis oppositae, quae ideo asserit, Verbum produci ex cognitione creaturatum possibilem, quia producit ex cognitione comprehensionis, & ad separata divine essentiae, ad quam etiam creaturae factem posibles pertinent, dicuntur, ut quae virtualiter, ac eminenter continentur in ea; Nam juxta hanc doctrinam concedemus, Verbum procedere ex notitia perfecta, & comprehensionis Patris, hanc autem dicemus non idè esse comprehensionem, quia simul Pater in eo signo cognoscit creaturas; quin potius est eo, quod est comprehensiva essentia, hoc habetur, ut omnes creaturas posibles cognoscere possint non eodem gradu necessitatis, & prioritate cum ipsa essentia, sed consequenter, & secundario, sicut cum ipsa essentia comparantur; nam sicut ad rationem comprehensionis pertinet, ut Deus cognoscere possit decretum suae voluntatis, & quae in tempore facere decretis, hinc tamen cognitio actualis non requiritur, ut actu procedat Verbum, quia haec multo posterioris se habent, quam Verbi productio; etiam prout prior illo signo naturae, in quo producitur divine personae, non requiritur actualis cognitio creaturatum possibilem, quia haec quoque accidentariae sunt ad Verbi productionem, & ordine originis non sunt per se requisite, & metaphis posibles quidem necessario, sed non aequali gradu necessitatis illam comitentur, quae ita ad argumentum Thom. ex comprehensione deductum responderet in terminis Vasquez disp. 143. cap. 6. atque cum ipso Smiling, disp. 3. cit. q. 5. n. 286. eo quod cum Thomis conveniat in eo principio, quod ad comprehensionem objecti non sufficit attingatur quocunque fuerit in eo ex natura rei formaliter, sed praeterea quoque attingi debent, quae in ipso continentur virtualiter, ac eminenter, contra quem egimus disp. 6. de anima q. 12.

Conf. nostra principalis ratio, quoniam non est idem formaliter actus ille, quod Pater producit Verbum, & quo creaturas intelligit in esse possibili, quia hic est essentialis, & com-

munis tribus, ille vero notionalis, & Patri proprius; ergo rationabilis asseritur a nobis, Verbum non produci ex cognitione creaturatum, sed solus essentia cum suis attributis, & relationibus, quam ab ipsis produci asseritur ex cognitione creaturatum possibilem, & non futurum; probatur contentia, quia scientia visionis, & simplicis intelligentie non sunt actus ita diversi, sicut sunt dicere, & intelligere, quorum unus est essentialis, & alter notionalis, sed sunt actus ambo essentialis, ac ejusdem ordinis, imò idem omnino simpliciter actus ex sola diversitate objectorum formalium geminatus; ergo si ponunt, Verbum produci per divinam intellectio-nem, ut terminatur ad possibilem, hoc idè quoque debent asserere de ipsa, ut terminatur ad futura, vel ex neutra produci; probatur hec ultima contentia, quia nulla potest asseri sufficientis ratio, cur Verbum supponat cognitionem possibilem, ex qua procedat, & non futurum; Nam si dicatur, scientiam visionis esse contingentem ex parte objecti, non ita scientia possibilem non potest autem necessariam praerogative, vel coexistere contingens ad sui esse, vel productionem; Contra, quia id rejectum est n. 103, quod neque eadem ratione potest magis necessarium pendere a minus necessario, creatura autem in statu etiam possibilitatis fuit minus necessaria, quam Deus, vel Verbum in statu actualitatis. Si dicatur, scientiam possibilem importare in Deo maximam perfectionem, atque idè pertinere ad infinitam Dei cognitionem, non vero scientiam visionis, & futurorum; hoc etiam ibi sufficienter explosum est. Si dicatur, scientiam visionis pendere a decretis divinae voluntatis, quae non sunt in Deo, nisi completa personarum productione, atque ideo posteriori esse productione Verbi, ac Spiritus Sancti, non sic scientiam possibilem; Contra, quia irrationabiliter videtur ponere actum voluntatis circa creaturas convenire tribus, non autem actum intellectus, nam uterque actus est circa objectum secundarium, & est essentialis, & est ad extra; ergo tam hic, quam ille est communis tribus; tunc quia opera Trinitatis ad extra dicitur indivisa a Theologis, quatenus sunt tribus personis communia; ergo sicut sunt ab omnibus tribus in esse volito, ita etiam in esse cognito, ideato, & exemplato; ergo non tantum esse volitum, sed etiam esse cognitum, & ideatum creaturatum supponit Deitatem in tribus personis; tunc quia Verbum non tantum concurrat ad productionem rerum in esse reali, sed etiam cognitio, & ideato, & ideo omnia per ipsum facta esse, dixit Joannes quod licet precipue intelligatur in esse reali ex instantia, & in tempore, adhuc tamen etiam intelligi debet in esse ideato, & exemplato ab aeterno; quia ratione ait Aug. quod Verbum est a Patre. Dices, futura non exprimi per infinitam Dei cognitionem in primo naturae signo, in quo divina persona producitur, quia adhuc non habent rationem futuri, & consequenter ne objecti intelligibilis per scientiam visionis; res tamen in eo signo habere rationem possibilem, atque ideo esse sufficientes objectum scientia simplicis intelligentie. Contra, quia licet, verum sit, creaturatum prius habere rationem possibilem, quam futuri, tamen falsum est, habere esse possibilem prius, quam Verbum habeat esse actuale, quia ut millies dictum est, major est necessitas Verbi in statu actualitatis, quam creaturae in statu possibilitatis, & minus necessarium non intelligitur habere prius esse, quam magis necessarium; sive ergo sit sermo de possibilitate Logica, quam res habent ex seipsis formaliter, & principiativè ab intellectu divino, sive de physica, & objectiva, quam habent ab ipsa divina omnipotentia; ut dictum est disp. 3. Met. q. 1. art. 3. totam hanc possibilitatem habent post productionem divinarum personarum, adeo quod creatura in nullo prioris esse nec actuali, nec possibili suum praecedat creatorem.

Ex haecenus dictis itaq; patet, falsum esse, quod docet Suarez c. 6. cit. n. 20, quod cum Verbum producat res nondum omnes ex comprehensione cognitione essentiae, consequenter etiam produci ex simpliciter intelligentie creaturatum; neque aliquid unum instans naturae, in quo illa cognitio prius terminetur ad essentiam, quam ad creaturas posibles, quia licet essentia sit primum objectum, & ratio cognoscendi creaturas, tamen propter conexione unico simpliciter intuitu cognoscitur, & essentia, & creaturae in ipsa. Hec (inquit) omnia falsa sunt, nam & Verbum adhuc dicitur produci ex cognitione comprehensionis essentiae, etiam pro eo signo cognitio divina non intelligatur terminata ad creaturas posibles, vel scilicet negando illas ad cognitionem essentiae comprehensionem pertinere, ut tenet Scotus, quod si pertinetans, dicendo cum Thom. cit. n. 104, ad rationem comprehensionis requirit, quod per illam cognoscatur res secundum totum, quod in ea fuerit cognoscibile in eo signo, in quo comprehenditur, & scilicet quod fuerit cognoscibile, sive illud fuerit necessarium, sive contingens, & minime opus esse, quod cognitio divina ad illa omnia simul in eodem omnino signo terminetur, ut dicebat Vasq. Deinde falsum est, assignari non posse instans naturae, in quo illa cognitio prius terminetur ad essentia, quae ad

creaturas possibile; immo propter ordinem, quem inter se servant ex natura rei objectum primarium, & secundarium, & quia unum est ratio cognoscendi aliud, duplex assignari debet instans natura, in quorum priori tendat divina cognitio in objectum primarium, & in essentiam, & in alio posteriori tendat in secundarium, id est, creaturas virtute essentie. Neque hoc impedit necessaria connexio inter illa objecta, etenim nulla talis necessaria datur connexio inter illa objecta ex natura rei, quia, que sunt inter se ex natura rei conexa, sunt eque necessaria, sed non ita necessum est, creaturas esse possibile, sicut Deum actu existere, nec etiam sunt invicem conexa, ut substantia actu comprehensiva, quia ut dictum est, minime opus est, cognitionem comprehensivam simul, & semel in eodem signo attingere que sub ipso cadunt, sed tantum pro eo signo, pro quo sunt intelligibilia; Nec tandem id impedit, quod unico intuitu attingatur essentia, & creaturæ in ipsa, quia certum est, quod cum in actibus divini intellectus, & voluntatis assignatur ordo prioris, & posterioris, ut tendit in objecta, hic utriusque non fundatur in actu intellectus, vel voluntatis divinæ secundum se spectato, quia unicus, & simplicissimus, sed attenditur pennis ordinem, quem inter se servant objecta, in que tendit divina cognitio, vel volitio; unde crassa nimis, & materialis est ista consequentia divinus intellectus unico intuitu attingit essentiam, & creaturas possibile in ipse; ergo non prius natura tendit in essentiam, tanquam in objectum primarium, quam in creaturas, tanquam in objecta secundaria; alioquin idem quoque argumentum fieri posset de creaturis futuris, quas eodem profus actu divinus intellectus attingit, quo essentiam, & tamen etiam Suarez, concedit prius in essentiam tendere, & in creaturas possibile, quam in earum existentiam actualem futuram per scientiam visionis.

107 Alii denique Thom. hac de causa argumentum principali concedunt cognitionem Patris prius ad essentiam suam terminari, quam ad creaturas, ut possibile; negant tamen, hinc sequi, quod prius producat Verbum, quam creaturas cognoscat, nam prius ratione, quam Verbum producat, cognoscere debet suam omnipotentiam, que ratione precedit productionem Verbi, sicut essentiam precedunt notionalia; nequit autem suam cognoscere omnipotentiam, nisi cognitis possibilebus, tanquam terminis per se cum illa connexis, ita Amicus disp. 26. nu. 142. & Fasolus h. 57. Verum quia ratione concedunt cognitionem Patris prius ad essentiam terminari, quam ad creaturas possibile, possent etiam concedere, prius producere Verbum, quam cognoscere creaturas, ut possibile; nam in eo priori, quo concedunt, Patrem prius suam cognoscere essentiam, quam creaturas possibile, vel tunc in eo priori, concedunt, cognoscere quoque omnipotentiam, ut perfectionem ejus intrinsecam, vel non in eodem modo, quo dicitur Adversat. Patrem in eo priori cognoscere, vel non cognoscere suam omnipotentiam, eodem quoque modo dicemus, & nos cognoscere suam omnipotentiam, vel non cognoscere prius ratione, quam Verbum producat; patet verò ex dictis nu. 94. & 95. omnipotentiam in Deo, quatenus est ejus intrinseca perfectio, non dicere aliquam relationem transcendentelem ad creaturas, ut Amicus etiam ibi concedit; sed perfectionem omnino absolutam, que tamen ob suam infinitatem apta est terminare dependentiam creaturarum eo ipso, quo possibile intelliguntur, quod non contingit, nisi in secundum naturam signo completis productionibus, cum rationabile non sit, creaturam prius habere suum esse possibile, quam Deus, & que liber divina persona habeat esse actuale; quod verò dicitur solentia precedere notionalia prioritate nature, jam dictum est supra ex Scoto quol. 1. id intelligi debere de essentialibus absolute sumptis, non autem cum respectu ad extra; itaque in eo priori cognoscitur quoad perfectionem, quam à parte rei impotat in Deo, non quoad denominationem relativam, que est rationis.

ARTICULUS SEXTUS.

Nec cognitionem, nec amorem creaturarum actualium divinis precedere processionem.

108 Hæc est altera pars nostre assertionis posita in 77. que necessario sequitur ex altera jam probata de cognitione, & amore possibile in creaturarum; in cuius probatione sola nobis remanet concertatio cum Ruiz, Zaniga, & Arriaga; fundamentum est idem, quod tamen hic fortius urget, quia processio Verbi est necessaria, & quamvis processio Spiritus Sancti sit libera, ut potest que sit per voluntatem, adhuc tamen est sic libera, ut simul sit omnino necessaria, ut constabit quasi, sequi ergo, non potest oriri ex scientia visionis, que ratione objecti secundarii, in quod tendit, est omnino objective contingens; & eadem ratione neq. poterit Spiritus Sanctus per se procedere ex amore libero, & efficaci creaturarum actualium; probatur consequentia, quia sive scientia visionis, & amor efficaci creaturæ

actualem possunt precedere productionem Filii, & Spiritus Sancti per modum principii, quo requiritur ad illas productiones, sive per modum actionis productivæ, sive per modum quasi effectus prævi ex prioritate, quam habet essentialia ad notionalia, juxta diversos dicendi modos, sequitur, illas personas absolute esse contingentes, & potius non esse, quatenus etiam potuit non esse in Deo scientia illarum terminata ad futura, contingentiæ simul essentialia foret, & cotingentiæ sua substantiali constitutione, que est manifesta implicantiæ; Cum igitur Verbum divinum sit ens necessarium simpliciter, sicut & Spiritus Sanctus; & ens necessarium ex vi sue productionis non habeat intrinsecam habitudinem ad ens contingens, nec necessariam cum eo connexionem; alioquin utrumq. contingens foret; absolute negandum est, has personas oriri ex notitia, vel amore creaturarum actualium, & creaturas futuras scientiam divinam terminare, ante productionem divinarum personarum.

109 Resp. Arriaga subsec. 4. nu. 34. distinguenda esse in Verbo duas quasi rationes partiales Verbi, seu formalitates, una que sit Verbum necessarium, altera contingens, ad eum planè modum, quo distinguimus duas scientias, unam necessariam, alteram liberam; hoc posito sit, Verbum, quatenus exprimit necessaria, & quatenus simpliciter, sicut & Spiritus Sanctus, & ens necessarium ex vi sue productionis non habeat intrinsecam habitudinem ad ens contingens, nec necessariam cum eo connexionem; alioquin utrumq. contingens foret; absolute negandum est, has personas oriri ex notitia, vel amore creaturarum actualium, & creaturas futuras scientiam divinam terminare, ante productionem divinarum personarum.

110 Resp. Arriaga subsec. 4. nu. 34. distinguenda esse in Verbo duas quasi rationes partiales Verbi, seu formalitates, una que sit Verbum necessarium, altera contingens, ad eum planè modum, quo distinguimus duas scientias, unam necessariam, alteram liberam; hoc posito sit, Verbum, quatenus exprimit necessaria, & quatenus simpliciter, sicut & Spiritus Sanctus, & ens necessarium ex vi sue productionis non habeat intrinsecam habitudinem ad ens contingens, nec necessariam cum eo connexionem; alioquin utrumq. contingens foret; absolute negandum est, has personas oriri ex notitia, vel amore creaturarum actualium, & creaturas futuras scientiam divinam terminare, ante productionem divinarum personarum.

111 Quoniam verò Arriaga totam hanc suam responsionem fundat in paritate de scientia necessaria & libera, quasi sic consequenter distinguere debeamus duo Verba, unum necessarium, & alteri contingens; dico, quod licet hæc paritas vim aliquam habere possit in sententia Thom. ponentium, Verbum esse terminum intrinsecum intellectus, id est, que sit per divinam intellectio-nem, quatenus ad necessaria terminatur, producat unum Verbum, & contingentiæ necessarium, ita quoque per eandem, ut ad contingentiæ terminatur, producat debet alterum Verbum, quod dicatur contingens; at tamen in sententia nostra nullam prorsus vim habet illa paritas; primò quia nos negamus, Verbum in divinis producti per actum intelligendi, quia est actus essentialis, id est, quod producat per actum dicendi, qui est notionalis, & Patri proprius, & non nisi unum Verbum habet pro termino, omnino necessariis, ac in divina natura subsistentibus; Deinde quia minus exprimitur creaturas, cum possibile, cum futuris propriè tribuimus actui scientiæ, que est communis tribus ad quod formaliter spectat exprimeri, & declarat illas; Verbo autem divino non convenit nisi appropriatè, ut docet Scot. 1. dist. 27. q. 3. propè finem, quatenus actualis intelligentiæ, que est cujusvisque intelligibilis declarativa, Verbo appropriatur ex vi processionis sue, que est per intellectum, & idè nulla ratio cogit, ut illam paritatem de scientia, & Verbo admittamus in toto rigore, quod sic distinguimus scientiam in necessariam, & liberam, & duas admittimus scientias objective distinctas, alteram simpliciter intelligentiæ, & alteram visionis; sic pariter duo debeamus partialia admittere Verba, unum essentialis, & alterum contingens. Vel si de Verbo divino discurrere velimus juxta prædictam paritatem, in hoc solum sensu est attendenda, quod scilicet scientia divina est quædam absoluta perfectio, que de se primo convenit Patri, quatenus est expressiva essentie, & omnino necessarium ad intra; quatenus verò refertur ad creaturas possibile, secundario, & consequenter, etiam si necessario; ut autem est creaturarum futurarum, convenit contingenter post productionem divinarum personarum; ita pariter debemus considerare Verbum, ut prius sit in se à Patre substantialiter productum, absolute ab omni creatura, nedum futura, sed etiam possibile; deinde sicut in alio signo, posita creaturarum possibilitate, scientia sit quoque actualis similitudo creaturarum possibile abscque ulla additione reali ac intrinseca perfectionis per additionem solius extrinsece terminationis ad eam possibilitatè; & eadem in alio supposito quoque eandem futuratione ex divinis decretis sit actualis similitudo futurorum per solam extrinsecam terminationem ad eorum futurationem, & hoc totum ei tribuitur propriè, sic pariter eodem modo, scilicet per solam extrinsecam terminationem, vel relationem rationis exprimeri creaturas, prius quæ de se in statu possibilitatis, deinde verò in statu futurationis, ut notavit Vasq. cap. 6. n. 31. ex quo minime sequitur, notitiam creaturarum in utroque sit ut productioni Verbi præsupponi, sed potius eam subsequi, ex infinita ejusdè Verbi perfectione.

112 Confirmatur nostra ratio principalis, fundamentum scientiæ visionis est decretum liberam ut loquitur Dei, quo vult, talè esse, hoc autem decretum non intelligitur esse in Deo, donec, & Filius, & Spiritus Sanctus sint producti; ergo Verbum, & Spiritus Sanctus habent naturam divinam, antequam intelligantur decreta libera, & scientia de illis; ergo cum primò reseratur divina decreta, scientia divina terminatur ad futura, & eque primò habetur à tribus, & consequenter nec Filius accipit scientiam à Patre, & ut actu terminata ad futura nec Spiritus Sanctus amorem, ac proinde nec istè procedit ex amore libero creaturarum ut sic, nec illè ex scientia visionis. Retorquet hoc argumentum Arriaga subsec. 5. Verbum non habet à se eam scientiam, & decreta, idem est suo modo de Spiritu Sancto, non definitum esse in Florentino, quò Patre deditur Filio, quancumque habet, excepta Paternitate; ergo Filius accipit à Patre ipsam scientiam futurorum; & ergo eandem dedit Filio, ex Florentino, si dedit omnia, ex epta Paternitate, atque ita Filius procedit ex scientia libera, ut actu terminata ad futura. Hoc argumentum retorquetur vim habere, quæ probat, Filium à Patre accepisse ipsa decreta jam facta, quia futura non decretum à se, ac etiam ipsam

posse actualiter repræsentare futura cum actuali terminatione ad illa; unde, quod Verbum sit expressivum futurorum, non est accidentarium, & contingens, sed tantum actualis eorum expressio, & idè minime opus est, hæc de causa admittere duo Verba partialia, unum essentialis, alterum contingens, sicut duas distinctas scientias; nam scientia visionis actualiter includit terminationem ad futura, & de ejus ratione, ut sic, est, quod exprimat futura; id autem non est de ratione Verbi, sed tantum quod sit ex se expressivum cujusvisque intelligibilis, sive fuerit necessarium, sive contingens; ut autem sic expressivum procedat, sufficit, quod procedat ex cognitione divinæ essentie cum omnibus ei realiter identificatis.

110 Quoniam verò Arriaga totam hanc suam responsionem fundat in paritate de scientia necessaria & libera, quasi sic consequenter distinguere debeamus duo Verba, unum necessarium, & alteri contingens; dico, quod licet hæc paritas vim aliquam habere possit in sententia Thom. ponentium, Verbum esse terminum intrinsecum intellectus, id est, que sit per divinam intellectio-nem, quatenus ad necessaria terminatur, producat unum Verbum, & contingentiæ necessarium, ita quoque per eandem, ut ad contingentiæ terminatur, producat debet alterum Verbum, quod dicatur contingens; at tamen in sententia nostra nullam prorsus vim habet illa paritas; primò quia nos negamus, Verbum in divinis producti per actum intelligendi, quia est actus essentialis, id est, quod producat per actum dicendi, qui est notionalis, & Patri proprius, & non nisi unum Verbum habet pro termino, omnino necessariis, ac in divina natura subsistentibus; Deinde quia minus exprimitur creaturas, cum possibile, cum futuris propriè tribuimus actui scientiæ, que est communis tribus ad quod formaliter spectat exprimeri, & declarat illas; Verbo autem divino non convenit nisi appropriatè, ut docet Scot. 1. dist. 27. q. 3. propè finem, quatenus actualis intelligentiæ, que est cujusvisque intelligibilis declarativa, Verbo appropriatur ex vi processionis sue, que est per intellectum, & idè nulla ratio cogit, ut illam paritatem de scientia, & Verbo admittamus in toto rigore, quod sic distinguimus scientiam in necessariam, & liberam, & duas admittimus scientias objective distinctas, alteram simpliciter intelligentiæ, & alteram visionis; sic pariter duo debeamus partialia admittere Verba, unum essentialis, & alterum contingens. Vel si de Verbo divino discurrere velimus juxta prædictam paritatem, in hoc solum sensu est attendenda, quod scilicet scientia divina est quædam absoluta perfectio, que de se primo convenit Patri, quatenus est expressiva essentie, & omnino necessarium ad intra; quatenus verò refertur ad creaturas possibile, secundario, & consequenter, etiam si necessario; ut autem est creaturarum futurarum, convenit contingenter post productionem divinarum personarum; ita pariter debemus considerare Verbum, ut prius sit in se à Patre substantialiter productum, absolute ab omni creatura, nedum futura, sed etiam possibile; deinde sicut in alio signo, posita creaturarum possibilitate, scientia sit quoque actualis similitudo creaturarum possibile abscque ulla additione reali ac intrinseca perfectionis per additionem solius extrinsece terminationis ad eam possibilitatè; & eadem in alio supposito quoque eandem futuratione ex divinis decretis sit actualis similitudo futurorum per solam extrinsecam terminationem ad eorum futurationem, & hoc totum ei tribuitur propriè, sic pariter eodem modo, scilicet per solam extrinsecam terminationem, vel relationem rationis exprimeri creaturas, prius quæ de se in statu possibilitatis, deinde verò in statu futurationis, ut notavit Vasq. cap. 6. n. 31. ex quo minime sequitur, notitiam creaturarum in utroque sit ut productioni Verbi præsupponi, sed potius eam subsequi, ex infinita ejusdè Verbi perfectione.

111 Confirmatur nostra ratio principalis, fundamentum scientiæ visionis est decretum liberam ut loquitur Dei, quo vult, talè esse, hoc autem decretum non intelligitur esse in Deo, donec, & Filius, & Spiritus Sanctus sint producti; ergo Verbum, & Spiritus Sanctus habent naturam divinam, antequam intelligantur decreta libera, & scientia de illis; ergo cum primò reseratur divina decreta, scientia divina terminatur ad futura, & eque primò habetur à tribus, & consequenter nec Filius accipit scientiam à Patre, & ut actu terminata ad futura nec Spiritus Sanctus amorem, ac proinde nec istè procedit ex amore libero creaturarum ut sic, nec illè ex scientia visionis. Retorquet hoc argumentum Arriaga subsec. 5. Verbum non habet à se eam scientiam, & decreta, idem est suo modo de Spiritu Sancto, non definitum esse in Florentino, quò Patre deditur Filio, quancumque habet, excepta Paternitate; ergo Filius accipit à Patre ipsam scientiam futurorum; & ergo eandem dedit Filio, ex Florentino, si dedit omnia, ex epta Paternitate, atque ita Filius procedit ex scientia libera, ut actu terminata ad futura. Hoc argumentum retorquetur vim habere, quæ probat, Filium à Patre accepisse ipsa decreta jam facta, quia futura non decretum à se, ac etiam ipsam

spirationem activam, quia non spirat à se, sequiturque ergo habet Filius accipit à Patre, excepta Paternitate, sed non omnia eodè modo; quædam enim accipit immediate, & formaliter per suam productionem, ut v.g. virtutem spirandi alio modo quasi in radice, & virtualiter, ut relationem spirationis activæ; prior modo ex vi processionis sue accipit scientiam, ut actu jam terminatam ad divinam essentiam cum omnibus, à parte rei in ipsa existentibus, vel etiam ad creaturas possibile juxta placitum Thom. posteriori modo accipit scientiam visionis, quia recipit talem scientiam, que ex sua perfectione statim creaturas repræsentabit, ut existentes eo ipso, quod futurae sunt, absque ulla nova perfectione, sed solum ex vi illius, quam habet receptam per suam processionem, ut explicat Suarez cap. 7. n. 5. & est communis doctrina Thomist. quam etiam applicare possumus ad defendendum, quod Filius non accipiat scientiam à Patre, cum producat, actu terminatam ad possibile, & futura; itaque Patet in eo signo, in quo Filium gignit, communicat scientiam pro eo tunc quasi virtute terminatam ad creaturam actualem; pro signo verò, quo completus intelligitur ordo processionis ad intra, jam formaliter, & actu terminatam ad creaturam actualem, & hoc sufficit, ut à Patre dicatur Filio communicari scientia omnis veri, sive simplicis, sive complexi futuri, quatenus ei communicatur actus scientiæ infinite, natus terminari ad quodcunque scibile, supposita ejus veritate, que veritas non supponitur pro quoqueque signo nature, preferenti loquendo de veritate complexorum futura, de quancumque loquimur; sic etiam Jo. 5. dicitur, non potest Filius à se facere quidquam, & tamen nemo dicit, illam creandi potentiam Verbum à Patre accepisse, ut pro primo originis signo terminatam ad creaturam actualem, sed quasi terminabilem, terminatam verò pro illo signo nature, quod sequitur totum ordinem processionis ad intra; neque plus intendit Conc. Florent. cit.

112 Resp. deinde argumento nu. 40. etiam Filius habet naturam divinam, & hæc velit, aut cognoscat liberè, nondum tamen Filii volletur cognoscere liberè, quæque à Patre ea scientia, & volitio libera Filio communicatur, producendo terminationem liberam, seu partiale Verbum, cui ea scientia, & volitio identificatur; sicut enim Pater (inquit) non aliter communicat Filio essentiam, nisi producendo personalem Filii, qui identificatur ea essentia, ita non aliter communicat eidem scientiam, & decreta libera, quam producendo eam partialem rationem Verbi, cui ea scientia identificatur. Contra, dum enim inquit, Patrem communicare volitionem liberam Filio, producendo terminationem liberam, sic intelligit, quod Pater prius ratione habeat aliquid decretum liberum ad extra, & hoc communiceat Filio, & Spiritu Sancto, hoc est omnino falsum, nam nec Pater prius ratione vult creare aliquid, quam Filius vult, nec vult prius origine, id est, se nec communiceat Filio illud decretum, sed communicat voluntatem, ac volitionem ipsam, que potestquam in omnibus personis existit terminata ad primarium obiectum, ex communi, & unico omnium consensu liberè terminatur ad hoc, vel illud obiectum secundarium, unde falsum est, illam terminationem liberam à solo Patre produci, & communicari Filio, sed immediate egreditur ab omnibus, sicut & ipsum decretum, in quo fundatur scientia visionis, & hæc est communis, & trita omnium Theolog. doctrina; & opposita pernit nova, & inaudita. Tunc quia quamvis verum sit, Patrem non aliter communicare Filio essentiam, nisi producendo personalem Filii, qui identificatur essentia; falsum tamen est, sic pariter eidem communicare scientiam, & decreta, quia productio partiale Verbum contingens, cui ea scientia identificatur; nam tale Verbum contingens, quod sit intrinsece terminus scientiæ liberæ, distinctum à Verbo essentiali, & substantiali divino est purum figmentum, quia & Scripturæ, & Patres aliud Verbum in Trinitate non agnoscunt; quam Verbum essentialis, & substantiale, qui dicitur Filius, & est secunda Trinitatis persona; sed dicitur communicare Filio, & scientiam, & quancumque; aliam divinam perfectionem, quatenus ei communicat divina essentiam, et quia omnes huiusmodi perfectiones identificatur, que scientia, licet pro eo primo nature signo ad creaturam actualem non terminetur, & sic terminata Filio communicetur, recipit tamen eam ut statim terminandam ad creaturas, ut existentes eo ipso, quod futurae sunt, absque accessu alieius nova perfectionis, ex vi illius duntaxat, quam habet receptam per suam processionem.

113 Resp. secundò nu. 42. admittendo, scientiam liberam, & decreta eque immediate esse in Filio, & Spiritu Sancto, ac in Patre, nec ob hoc ea communicari Filio, & Spiritu Sancto, negando tamen, quidquid sequi ceteris eius positiones; dici enim potest, eam scientiam, que æque primò est in omnibus personis, in Patre esse secundam ratione paternitatis, ut producat in secunda persona unam terminationem, seu partiali rationem Verbi, quæ nec ipse Filius, nec Spiritus Sanctus producat, etiam si tam cito habeant eam scientiam, quam Pater, quia ea scientia indiget faltem, ut conditione